279518 - Zilhicce’nin İlk Dokuz Gününde Tutulan Oruçların Belirli Bir Hikmeti Ya Da Anlamı Var Mı?

Soru

Neden Zilhicce'nin ilk dokuz gününde oruç tutarız? Bu günlerin her birine özel bir anlam veya olay var mı?

Örneğin:

Birinci gün: Âdem’in (a.s) yasak ağaçtan yediği için işlediği günahın Allah tarafından bağışlandığı gündür.

İkinci gün: Yunus’un (a.s) balığın karnındayken yaptığı duanın Yüce Allah tarafından kabul edildiği gündür.

Üçüncü gün: Zekeriya’nın (a.s) ettiği duanın kabul edilip uzun zamandır arzu ettiği evladın kendisine verildiği gündür.

Cevap özeti

Soruda belirtildiği gibi Zilhiccenin her gününü belirli olaylara bağlayan rivayetlerle ilgili sahih bir hadis mevcut değildir. Bilakis bunlar ,Rasulullah s.a.v’e nisbet edilen uydurma hadisler olup dinî bir delil teşkil etmez.
Bununla birlikte, Zilhicce’nin ilk on gününün fazileti konusunda sahih rivayetler mevcuttur. Bu günlerde oruç tutmak ve çeşitli salih ameller işlemek, İslâmî kaynaklarda teşvik edilmiştir. Ancak bir günün faziletli olması için ille de özel bir olayın o gün yaşanması gerekmez. Yüce Allah, hikmetiyle dilediği zamanı belirli bir günü diğerlerinden üstün kılması, o günün kıymetini ortaya koymak için yeterlidir.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Zilhicce’nin İlk On Gününün Fazileti

Zilhicce'nin ilk on günü, İslam'da yılın en faziletli günleri sayılmıştır. Bu konuda çok sayıda sahih hadisler rivayet edilmiştir. Bu günlerde yapılan ibadetler —özellikle oruç, namaz, sadaka ve zikir gibi ameller— diğer zamanlara göre Allah katında daha kıymetlidir. Nitekim İbn Abbas’tan (radıyallahu anh) rivayet edilen sahih bir hadiste Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Bu günlerde yapılan salih amelin Allah Teâlâ'ya daha sevimli olduğu bu on günden (Zilhicce'nin ilk on gününden) başka gün yoktur.

Sahâbe:-Ey Allah’ın Elçisi! Allah yolunda cihad da mı? dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki: -Allah yolunda cihad bile. Ancak Allah yolunda (savaşmak için) canı ve malıyla çıkan ve bu ikisinden hiçbir şeyle geri dönmeyen (canını ve malını veren) kimse bunun dışındadır." buyurdu. (Sahih-i Buhari, 969)

Oruç tutmak da bu faziletli ameller arasındadır.

Bazı hadislerde, Peygamberimizin Zilhicce'nin dokuz gününde özellikle orucun faziletin bahsedilmiştir. Nebi s.a.v’in bazı zevcelerinden rivayet edildiğine göre “Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem Zilhicce'nin dokuz gününde oruç tutardı. (Ebu Davud 2436, Nesai 2417, Elbani Sahih olduğunu söylemiştir)

İkincisi:

Zilhicce'nin ilk dokuz gününde oruç tutmanın her bir günü için özel bir sebep var mıdır?

Kıymetli soru sahibinin, Zilhicce'nin her bir gününe özel bir olay nispet edilip bu günlerin faziletiyle ilişkilendirilmesine dair dile getirdiği hususa gelince; bu konuda Peygamber'den (sallallahu aleyhi ve sellem) sahih bir isnatla gelen herhangi bir rivayet mevcut değildir.

Bahsedilen bu tür olaylara dair bazı rivayetler, zamanla ortaya atılmış uydurma ve asılsız hadislerden ibarettir. Bu rivayetlerin tamamı senet ve metin açısından uydurma olup, dinî delil olarak kabul edilemez.

Birinci Hadis:

Bu hadisi eş-Şecerî, *el-Emâlî* (no: 1651) adlı eserinde rivayet etmiştir. Şöyle der:

"Bana, kendisinden okuyarak rivayet ettiğim Ebu'l-Kâsım Abdülazîz b. Ali b. Ahmed el-Ezecî haber verdi. Dedi ki: Bize Ebû Bekir Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Müfîd haber verdi. Dedi ki: Bana Ahmed b. Abdurrahman b. Sa'd el-Kureşî rivayet etti. Dedi ki: Bize İshak b. Suveyd rivayet etti. Dedi ki: Bize Dâvûd b. Süleyman b. Ali, babası Süleyman b. Ali'den, o da babasından, o da Abdullah b. Abbas'tan (radıyallahu anh) rivayet etti. Şöyle dedi:

"Allah Teâlâ'nın yeryüzüne indirdiği ilk rahmet, Zilkade'nin 29. günü idi. Kim o günü oruçla geçirirse, altmış yıl oruç tutmuş gibi olur. İbrahim Halîl (aleyhisselâm), Zilhicce'nin ilk gününde doğmuştur. O günü oruçla geçiren kimseye Allah Teâlâ, İbrahim (aleyhisselâm)'ın sevabını verir. Allah Azze ve Celle, Davud'a (aleyhisselâm) Zebûr'u Zilhicce'nin yedinci günü indirmiştir. O günü oruçla geçiren kimsenin tevbesi, Davud'un tevbesi gibi kabul edilir. Allah, Eyyûb'un (aleyhisselâm) sıkıntısını Zilhicce'nin dokuzuncu günü olan Arefe gününde gidermiştir. Kim o günü oruçla geçirirse, hem bulunduğu yılın hem de gelecek yılın oruç sevabını alır. Allah, Zekeriyya'nın (aleyhisselâm) duasını Muharrem'in ilk gecesinde kabul etmiştir. Kim o günü oruçla geçirirse, Allah onun duasını da Zekeriyya'nın duası gibi kabul eder."

Bu hadisin senedi Mevzu yani uydurmadır. Senedte geçen râvilerden Ebû Bekir Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Müfîd hakkında:

- Zehebî, *el-Muġnî fî ḍ-ḍu'afâ'* (no: 5260) adlı eserinde şöyle der:

"Zayıflığı konusunda icmâ edilmiştir. Kendisine (yalancılık) isnat edilmiştir."

- Aynı müellif *Mîzânü'l-iʻtidâl* (no: 7158)'de ise şöyle der:

"Kendisine (hadis uydurmakla) itham edilmiştir."

Sıbt İbnü'l-Acemî, *Keşfü'l-Ḥasîṣ* (no: 610) adlı eserinde Zehebî'nin şu sözüne atıfta bulunarak şöyle der:

"Zehebî'nin, Bâcî'nin sözüne yaptığı şu ekleme: 'O, ittihâm edilmiştir (suçlanmıştır);' ifadesi, yalancılıkla itham edilmiştir anlamına gelebileceği gibi, hadis uydurmakla itham edilmiştir anlamına da gelebilir." (*bitti*)

Hadisin senedinde yer alan Ahmed b. Abdurrahman b. Saʻd el-Kureşî hakkında ise, hakkında doğrudan bir biyografi kaydına rastlayamadım. Ancak bu zat, Ahmed b. Abdurrahman es-Saqtî olabilir; zira o, Ebû Bekir el-Müfîd'in şeyhlerindendir. Zehebî, *el-Muġnî fî ḍ-ḍuʻafâ'* (no: 345) adlı eserinde onun hakkında şöyle demiştir:

"Ahmed b. Abdurrahman es-Saqtî, el-Müfîd'in şeyhi olup tanınmaz. Yezîd b. Hârûn'dan batıl (uydurma) bir hadis rivayet etmiştir." (*bitti*)

Senedde ayrıca yer alan Dâvûd b. Süleyman b. Ali de tanınmayan bir râvîdir. Hakkında hiçbir kaynakta biyografi bulunmamaktadır.

Yine senedde yer alan Süleyman b. Ali b. Abdullah b. Abbas ise meçhuldür.

İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb* (no: 361) adlı eserinde şöyle der:

"Süleyman b. Ali b. Abdullah b. Abbas b. Abdülmuttalib el-Hâşimî... Ben derim ki: İbn Kattân şöyle

demiştir: ‘Kavmi arasında itibarlı biri olmasına rağmen, hadis ilmindeki durumu bilinmemektedir.’

İkinci Hadis:

Bu rivayet Deylemî’nin "*Müsnedü’l-Firdevs*" adlı eserinde (4381) yer almaktadır. Süyûtî, bu hadisin senedini "*ez-Ziyâdetu ale’l-Mevdûât*" (567) adlı eserinde Deylemî'den aktarmıştır. Sened şöyledir:

“Bana babam anlattı, o da Muhammed b. Hüseyin es-Saîdî’den, o da Ebü’l-Hasan Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm’den —ki İbn Şâzî lakabıyla tanınır—, o da el-Fazl b. el-Fazl el-Kindî’den, o da Muhammed b. Sehl b. Hüseyin el-Attâr’dan, o da Abdullah b. Muhammed el-Belvî’den, bana İbrâhîm b. Abdullah b. el-Alâ anlattı, o da babasından, o da Zeyd b. Ali b. Hüseyin’den, o da babasından, o da dedesi Ali b. Ebî Tâlib’ten rivayet etti”:

“Zilhicce'nin ilk gecesinde İbrahim (aleyhisselâm) doğmuştur. Kim o günü oruçla geçirirse, seksen yıllık günahına kefaret olur. Zilhicce'nin dokuzunda ise Allah, Dâvud’un tövbesini kabul etmiştir. Kim o günü oruç tutarsa, altmış yıllık günahına kefaret olur.”

Süyûtî bu rivayet hakkında şöyle der:

Muhammed b. Sehl, hadis uyduran bir kişi olarak tanınır.
“Bu isnad uydurmadır, yalancılar silsilesinden oluşmaktadır.”

Nitekim bu zincirde yer alan râvilerden bazıları:

- **İbrâhîm b. Abdullah b. el-Alâ b. Zir**: Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidâl* (120) adlı eserinde Nesâî’den aktarıyor: "Güvenilir değildir."
- **Abdullah b. Muhammed el-Belvî**: Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidâl* (4558) eserinde ed-Dârakutnî’den naklediyor: “Hadis uydururdu.”
- **Muhammed b. Sehl el-Attâr**: el-Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* (2/411) eserinde Dârakutnî’den şöyle nakleder: “Hadis uyduran biriydi.”

Bu hadisi el-Fetnî, *Tazkiratü’l-Mevdûât* (s. 119)’da zikretmiş ve: “Seneddeki Muhammed b. Sehl uydurmacıdır.” demiştir.

Üçüncü Hadis:

Bu rivayet de Deylemî'nin "*Müsnedü'l-Firdevs*" (7122) adlı eserinde geçmektedir. Süyûtî, "*ez-Ziyâdetu ale'l-Mevdûât*" (565) adlı eserinde bu rivayetin senedini aktarır. Bu senedin akışı şöyledir:

Bize, rivayet etme izniyle Ebü'l-Fetḥ Abdu'l-Vâḥid b. İsmâʿîl b. Neğārah haber verdi.
Bize Ebû Muḥammed el-Ḥasan b. el-Ḥusayn b. ʿAlî b. Ḫuşnām el-Ḥāfiẓ haber verdi.
Bize Ebü'n-Naḍr Muḥammed b. Aḥmed b. Süleymān et-Tüstürî rivayet etti.
Bize Muḥammed b. Muḫalled el-ʿAṭṭâr rivayet etti. Bize Ebû Saʿîd Muḥammed b. el-Ḳāsim b. Muḥammed b. İsmâîl rivayet etti. Bize Muḥammed b. Temîm el-Firyâbî rivayet etti. Bize ʿAbdü'l-Melik b. İbrâhîm el-Cüddî, es-Sevrî'den; o, Ḥabîb b. ebî Sâbit'ten; o, ʿAbdullāh b. Babāhe'den; o da ʿAbdullāh b. Mesʿûd (ra)'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem şöyle dedi: " İbrahim (aleyhisselâm), Zilhicce'nin ilk gününde doğmuştur. Kim o gün oruç tutarsa, yetmiş yıllık oruç sevabı kazanır."

Süyûtî, bu hadise **"uydurma"** hükmünü verir.

Hadisin en zayıf halkası Muhammed b. Temîm'dir. Bu şahıs hakkında:

- Ebû Nuaym, *ed-Duafâ* (231): "Yalancı ve hadis uydurucusudur."
- İbn Hibbân, *el-Mecrûhîn* (1013): "Hadis uydurur."
- el-Hâkim, *Süâlâtü's-Siczî li'l-Hâkim* (137): "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem)'e isnadla on binden fazla hadis uydurdu."

Dördüncü Hadis:

Süyûtî, bu hadisi "Ziyâdetü ale'l-Mevzûʿât" (no: 569) adlı eserinde Deylemî'nin isnadıyla şöyle nakletmiştir:

Bize babam haber verdi; bize Meydânî haber verdi; bize Ebû Bekir b. Bişrân rivayet etti; bize İbn Şâhîn, imlâ yoluyla rivayet etti; bize Ahmed b. Muhammed b. İkrime en-Nesewî rivayet etti; bize Ahmed b. el-Ḫaḍır el-Mervezî rivayet etti; bize Muhammed b. Naṣr b. el-ʿAbbâs rivayet etti; bize Ali b. Ḥücer rivayet etti; bize Ḥammâd b. ʿAmr, Zeyd b. Refî''ten, o da ez-Zuhrî'den, o da Enes (ra)'ten

rivayet etti; Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim terviye gününde oruç tutarsa, Allah ona Eyyûb'un (aleyhisselâm) musibetlere karşı sabrının sevabı kadar sevap verir. Kim Arefe günü oruç tutarsa, Allah ona Meryem oğlu Îsâ'nın sevabı kadar sevap verir. Kim kurban bayramı günü namaza kadar hiçbir şey yemezse, Allah ona o günde namaz kılanların sevabını verir. Eğer bu kimse bu günlerden sonraki otuz gün içinde vefat ederse, şehit olarak vefat etmiş olur."

Süyûtî bu hadisin de uydurma olduğunu ve Hammâd b. Amr'in yalancı olduğunu belirtir.

Bu şahıs hakkında âlimlerin sözleri:

- Yahyâ b. Maîn: "Hammad b. Amr el Nasibi, Yalancı, hadis uydurur." (*el-Kâmil*, İbn Adî, 415)
- Nesâî: "Hadisi terk edilmiştir." (*ed-Duafâ ve'l-Metrûkîn*, 136)
- el-Cevzecânî: "Hadis uydurduğu bellidir. Sağduyulu kimselerde dahi şüphe bırakmaz." (*Ahvâlü'r-Ricâl*, 321)
- İbn Hibbân: "Güvenilir râviler adına hadis uydurur." (*el-Mecrûhîn*, 240)

- Özetle:
- Soru sahibinin belirttiği gibi Zilhicce'nin ilk on günüyle ilgili özel olaylara atıf yapan rivayetlerin hiçbiri sahih değildir. Bunlar, Peygamber Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) isnat edilen uydurma hadislerdir. Ancak bu, Zilhicce'nin ilk on gününün faziletini ortadan kaldırmaz.
- Çünkü bu günlerin kıymeti, sahih hadislerle sabittir. Oruç başta olmak üzere bu günlerde yapılan salih ameller, zikrullah ve diğer ibadetler büyük sevap kazandırır. Bir günde belirli bir olayın yaşanmış olması sebebiyle değil, Allah Teâlâ'nın o günü diğer günlerden üstün kılması yeterli sebeptir.

En doğrusunu Allah bilir.